

Addendum Ruimte voor energie

Aanleiding

In de visie "Ruimte voor Energie, een visie op de ruimtelijke inpassing van hernieuwbare energie" van begin 2020 (hierna: visie) is opgenomen dat de ingezette koers na twee jaar geëvalueerd zal worden (p. 53) en dat een evaluatie plaatsvindt nadat de eerste ronde van initiatieven (d.w.z. de drie zonneparken in het buitengebied) is gepasseerd (p.91). In de evaluatie wordt de werking en de effectiviteit van de visie getoetst. Aan de hand daarvan wordt beoordeeld of de visie moet worden aangepast.

Deze evaluatie heeft het afgelopen jaar (2023) plaatsgevonden en heeft geresulteerd in een aantal aanbevelingen. De aanbevelingen voor de korte termijn zijn:

- aanpassen van de visie zodat initiatieven die passend zijn binnen de gemeente doorgang kunnen vinden;
- stopzetten van de "Leidraad Zonneparken".

Parallel aan de gemeentelijke evaluatie heeft de provincie haar Omgevingsverordening voor zonneparken aangepast. Kort samengevat behelst de provinciale aanpassing: geen zonneparken op landbouwgronden en natuurgronden (op een kleine viertal uitzonderingen na).¹

Het aanpassen van de visie voor de korte termijn kan met dit addendum.

Beoogd effect addendum

Dit addendum op de visie "Ruimte voor Energie" brengt aansluiting van de huidige visie met de recente ontwikkelingen en nieuwe inzichten op basis van de evaluatie en de nieuwe provinciale omgevingsverordening.

Doel & evaluatie

In de visie "Ruimte voor Energie, een visie op de ruimtelijke inpassing van hernieuwbare energie" is opgenomen dat de gemeente in eerste instantie gecontroleerd ruimte wil bieden aan initiatieven die aansluiten bij het tempo en de volgorde die voor inwoners navolgbaar is en waarmee de ruimtelijke impact van de energietransitie zo beperkt mogelijk wordt gehouden. Ook is het speerpunt inzetten op opwek van energie dichtbij de gebruiker bepalend. Dit is vertaald naar een zonneladder en windladder in de visie.

Voor de windladder zijn op korte termijn geen aanpassingen benodigd. De visie biedt, in aansluiting op het ruimtelijk beleid, onder voorwaarden mogelijkheden voor windturbines met een ashoogte van maximaal 15 meter. Daarnaast is er slechts ruimte voor solitaire dorpsmolens, waarbij geen onevenredige overlast op de omgeving mag plaatsvinden, draagvlak benodigd is en aansluiting bij provinciaal beleid benodigd is. Het provinciaal beleid hierin is terughoudend. Voor nieuwe windparken vrij liggend in het landelijk gebied is geen ruimte.²

Bij de zonneladder behelst de eerste stap onderzoek door de initiatiefnemer of zonnepanelen op het dak of het erf gerealiseerd kunnen worden. In de tweede stap van de zonneladder is in en bij de kernen de ruimte voor kleinschalige zonneparken passend qua maat en schaal bij de grootte van de kern (en daarmee indirect aan het energieverbruik van de kern). In het landelijke gebied is in de derde stap van de zonneladder ruimte

¹ Paragraaf 3.10.4 van de Omgevingsverordening provincie Groningen (zie: www.omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart).

² Windladder is beschreven in paragraaf 7.3 van de visie 'Ruimte voor Energie'.

voor drie zonneparken (één per landschapstype). Verder is een mogelijkheid opgenomen om op bedrijventerreinen/industrieterreinen Fivelpoort, Farmsumerpoort en Oosterhorn zonneparken op te richten.

Na vaststelling van de visie is in het landelijk gebied uiteindelijk maar voor één zonnepark (bij Geefsweer) een vergunning aangevraagd. De vergunningprocedure loopt op dit moment (februari 2024) nog. Op industrieterreinen is wel meer ruimte gebruikt voor de ontwikkeling van zonnepanelen. Het tempo en de plannen zijn navolgbaar voor de inwoners geweest en de ruimtelijke impact van de energietransitie is daardoor kleiner gebleven dan verwacht.

Uit de evaluatie blijkt dat het in 2019 vastgestelde beleidskader onvoldoende flexibel is om in te kunnen spelen op de dynamiek van de energietransitie. Vraag, aanbod en het energienetwerk zijn in dit gebied, zoals op de meeste plekken in Nederland, niet op elkaar afgestemd. Op dit moment heeft de gemeente op basis van haar vastgestelde visie geen mogelijkheid om medewerking te verlenen aan initiatieven in het buitengebied. Daarom is aanpassing van de visie wenselijk zonder de eigen uitgangspunten (zoals 'voor, door en met inwoners', navolgbaar tempo en beperkt houden van ruimtelijke impact) uit het oog te verliezen.

Een aangepaste visie sluit ook beter aan op de nieuwe provinciale omgevingsverordening, waarin weinig tot geen ruimte is voor zonneparken in het buitengebied. Alleen op voormalig slibdepots, bedrijfsterreinen die feitelijk ten behoeve van gaswinning en gastransport in gebruik zijn en op en aansluitend aan bouwvlakken in het buitengebied is het mogelijk volgens provinciale regelgeving. Daarnaast is aangrenzend aan stedelijk gebied het onder voorwaarden mogelijk om een zonnepark op te richten.

Dit betekent ook dat de Leidraad Zonneparken stopgezet kan gaan worden. Deze leidraad was opgesteld om een gelijk speelveld te creëren voor de drie mogelijke initiatieven in het buitengebied. Echter bleek dat juist bewonersinitiatieven moeite hadden om te kunnen voldoen aan de criteria. Eén park is al stopgezet (Nooitgedacht), een ander park komt niet tot ontwikkeling (Stedum) en een park (Geefweesterweg) heeft reeds een aanvraag voor omgevingsvergunning ingediend. Het park wat een aanvraag heeft ingediend, zal wel de mogelijkheid krijgen zich binnen de kaders verder te ontwikkelen. Het park dat nog niet tot ontwikkeling is gekomen, wordt door de nieuwe provinciale omgevingsverordening sowieso zeer lastig, zo niet onmogelijk, om zich nog te ontwikkelen.

Motivatie addendum

Om op korte termijn meer flexibel in te kunnen spelen op de energietransitie zonder de eigen uitgangspunten uit het oog te verliezen is dit addendum opgesteld. Immers, op dit moment is geen mogelijkheid voor een zonnepark in het buitengebied op basis van de huidige visie. Ook is een update nodig t.a.v. nieuw vastgesteld beleid van de gemeente op andere beleidsterreinen en de nieuwe provinciale Omgevingsverordening.

De gemeente wil initiatieven van onderop faciliteren indien sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Daarin neemt de gemeente de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet in ogenschouw:

" Deze wet is, met het oog op duurzame ontwikkeling, de woonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, gericht op het in onderlinge samenhang:

- a. bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur, en
- b. doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften. (art. 1.3 Ow)".

Daarbij neemt de gemeente mee in de afweging dat een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie niet de mogelijkheden voor toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen. Dit betekent dat ook een onevenwichtige verdeling of concentratie van initiatieven in de

integrale afweging wordt meegenomen. Er zijn immers verschillende opgaven binnen de gemeente die vragen om ruimte (wonen, infrastructuur, klimaatadaptatie, groenstructuur, cultureel erfgoed, industrie etc.).

Daarnaast zal een initiatief een zorgvuldig participatieproces moeten doorlopen voordat een aanvraag wordt ingediend zoals bedoeld in hoofdstuk 9 van de visie 'Ruimte voor energie', de Leidraad lokaal eigendom en het Participatiebeleid onder de Omgevingswet van de gemeente.

Rol en positie van de raad

De raad heeft zijn positie onder de Omgevingswet bij omgevingsvergunningen nader ingevuld via de vastgestelde "Adviesrecht gemeente Eemsdelta 2024". Deze regelt dat de raad adviesrecht heeft bij aanvragen voor:

- *het realiseren van zonneparken gelijk aan of groter dan 5.000 m² (de oppervlakte van de landschappelijke/stedenbouwkundige inpassing is hier niet bij inbegrepen), inclusief op water, buiten bedrijventerreinen;*
- *het realiseren van één of meer grootschalige windturbines;*
- *het realiseren van meer dan drie kleinschalige windturbines met een ashoogte tot en met 15 m, danwel een uitbreiding op het bestaande waardoor het totaal aantal kleinschalige windturbines, meer dan drie bedraagt.*

Het college verzorgt de behandeling van de aanvraag en vraagt in de bovenstaande situaties bindend advies van de raad.

Regels

Gelet op het raadsbesluit van 23 april 2024

gelet op artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht,

gelet op artikel 5.1 sub a juncto artikel 2.1 van de Omgevingswet,

heeft de raad als volgt besloten:

1. Tot instemmen met intrekken van de "Leidraad zonneparken, Indieningsvereisten en toetsing zonneparken toekomstig gemeente Eemsdelta";
2. Tot instemmen met afronding van aanvragen voor zonneparken waarvoor op basis van het onder 1 genoemde beleid een vergunningaanvraag loopt, conform de geldende kaders op het moment van het indienen van de aanvraag omgevingsvergunning;
3. Tot aanpassen van de visie "Ruimte voor energie, een visie op de ruimtelijke inpassing van hernieuwbare energie" op de volgende punten:
 - a. buiten het bebouwd gebied, zoals bedoeld in de visie, zonneparken toe te staan:
 - i. op een voormalig slibdepot;
 - ii. op een bedrijfsterrein dat feitelijk ten behoeve van gaswinning en gastransport in gebruik is;
 - iii. binnen een bouwvlak in het buitengebied en/of aansluitend aan het bouwvlak, mits het zonnepark zicht ruimtelijk manifesteert als een hecht geheel met het bouwvlak en daar qua maatvoering onderschikt aan is.

- b. in en om het bebouwd gebied, zoals bedoeld in de visie, zonneparken toe te staan indien geen (onherstelbare) afbreuk wordt gedaan aan in ieder geval bestaande landschappelijke en stedenbouwkundige structuren.
4. Dat medewerking voor zonneparken genoemd onder 3 slechts mogelijk is indien:
 - a. bij de locatiekeuze en het erfinrichtingsplan afdoende rekening wordt gehouden met het vigerende ruimtelijke beleid van de gemeente (bijvoorbeeld het Werkboek karakteristieken landschap en kernen gemeente Eemsdelta, de Gebiedsbiografie, de Woonvisie en de bijbehorende kaarten met de ruimtelijke kwaliteiten van de provinciale Omgevingsverordening);
 - b. er een integrale afweging plaats vindt t.a.v. de mogelijke alternatieve vraag naar invulling van de gronden;
 - c. er aangesloten wordt bij het participatiehoofdstuk in de visie "Ruimte voor Energie" en aanvullend aangesloten wordt bij het geldende participatiebeleid van de gemeente;
 - d. er aangesloten wordt bij de geldende Omgevingsverordening van de provincie Groningen.
5. Tot vaststellen van een hardheidsclausule, waarbij kan worden afgeweken van het voorgaande, indien:
 - a. dit addendum in samenhang met de Visie Ruimte voor Energie voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zou zijn in verhouding tot de daarmee te dienen doelen.